

TÖRTÉNELEM

1. MINTAFELADATSOR

EMELT SZINT

2015

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓ + műveleti vagy tartalmi elem megjelölése
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	/
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	_____
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	-----
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németország),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly - j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, **a jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot.**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó részpontszámokat is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont jár;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont jár.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások ”pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható. Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad. A kerettantervekben szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak pontos helyesírással értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az Összesen rovatba, majd megismételve az I. Elért pontszám egész számára kerekítve rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az Összesen rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az I. Elért pontszám az egész számra kerekítve rovatba.

A javítókulcstól csak különösen indokolt esetben lehet eltérni.

Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen három feladat értékelhető:

- egy az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid (1.)** feladat,
- egy a **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú (2.)** feladat,
- egy valamely **történelmi probléma több korszakon átívelő bemutatására irányuló hosszú (3.)** feladat.

Az első és a második szöveges feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia. A harmadik feladatnál bármelyik esszét választhatja a vizsgázó, függetlenül attól, hogy melyik variációt írta meg az első két feladat esetében.

A feladatok értékelése a tanulók hibás feladatválasztása esetén:

Ha a tanuló helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor azt a feladatát kell figyelmen kívül hagyni, amelyekben a kevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri.

Ha a tanuló háromnál több feladatba is belekezd, de nem jelöli egyértelműen a választását, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok értékelésében a következő szempontok a meghatározók:

- a) feladatmegértés,
- b) a követelményeknek (kompetenciák, tartalmak, kifejtettség) való megfelelés.

A szöveges feladatok értékelése a javítókulcs felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témátartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálna-e?

- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapítást, következtetést tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a feladatmegértésre adható 2 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot, azaz van-e legalább egy jó megállapítása az adott kérdéstről. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet. Amennyiben a feladatmegértése megfelel az adott feladat értékelési útmutatójában feltüntetett elvárásoknak, és a forráshasználatra és az eseményeket alakító tényezők feltárására adható pontok több mint felét megkapta a vizsgázó, 2 pontot kap.

b) A tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, ismeretszerzés, a források használata stb.) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket és a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket az adott szempont kezdőbetűjével jelöltük:

Szempont	Jel	Tartalmi elem jelölése
Ismeretszerzés, a források használata	F	F1., F2., F3. stb.
Kommunikáció és a szaknyelv alkalmazása	K	K1., K2., K3. stb.
Tájékozódás térben és időben	T	T1., T2., T3. stb.
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E	E1., E2., E3. stb.

Szoros összefüggés van az értékelési szempontok között, a műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők. Az értékelési útmutató tartalmazza a műveleti elemeket, de pontszám nem rendelődik hozzá. Egy tartalmi elem két részből tevődik össze: a rögzítésből és a következtetésből/megállapításból.

Általános szabályként az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni:

Egy-egy szempontelemhez/kompetenciához egy vagy több tartalmi elem is tartozhat. A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és a következtetéseknel – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

Az értékelés pontozása a **rövid esszé** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T (tér és idő)	2 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános és konkrét fogalmak) K2. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	4 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	6 pont
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	6 pont
Összesen		20 pont
Vizsgapontszám	Osztószám: 2	10 pont

Az értékelés pontozása a **hosszú esszé** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T1. (idő) T2. (tér)	4 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános fogalmak) K2. (konkrét fogalmak) K3. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	6 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	12 pont
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	12 pont
Összesen		36 pont
Vizsgapontszám	Osztószám: 2	18 pont

Az értékelés pontozása a **történelmi probléma több korszakon átívelő bemutatására irányuló hosszú (3.) feladat** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T1. (idő) T2. (tér) T3. (értékeli a téma térbeli, időbeli elemeit)	6 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános fogalmak) K2. (konkrét fogalmak) K3. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	6 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F5. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	15 pont
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E5. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	15 pont
Összesen		44 pont
Vizsgapontszám	Osztószám: 2	22 pont

A „Tartalmi elemek” (F1., F2., F3., K1., K2. stb.) pontozása

Pont akkor adható, ha a válasz helyes adatot tartalmaz, az elemzés hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említi az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyisége(ke)t.

Nem adható pont , ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.
--

A javítás folyamán a javító tanár a jó válaszok/válaszelem megjelölése (✓) mellett jelzi azt is a sor szélén, hogy mely szempont szerinti megoldáselemet értékelte: a szempont kezdőbetűje megszámozva szerepel (pl. F1., F2., F3., vagy K1., K2., stb.). Az értékelési útmutatóban be kell karikázni a megfelelő pontszámot.

Az esszékérdések esetében az egy rögzítésre és a hozzá kapcsolódó megállapításra összesen három részpont adható. Ebből a megállapítás maximum kettő részpontot érhet, abban az esetben, ha a megállapítás helyes, és lényegi kérdésre irányul. Egy részpont jár a megállapításért, ha a megállapítás pontatlan, részleges, vagy nem a lényeges elemekre vonatkozik. 0 részpont jár, ha a megállapítás hiányzik, vagy téves.

Az esszénél a következő jelöléseket alkalmazzuk (pl. E1 esetében):

- Ha az adott kompetenciához kapcsolódó rögzítés történik, de a megállapítás hiányzik, vagy téves, a jelölés: E, és 1 részpont jár;
- Ha az adott kompetenciához kapcsolódó rögzítés **és** egy ahhoz kötődő pontatlan, részleges megállapítás történik, a jelölés: E1, és 2 részpont jár;
- Ha az adott kompetenciához kapcsolódó rögzítés **és** egy ahhoz kötődő helyes, lényegi elemre vonatkozó, összetett megállapítás történik, a jelölés : E1., és 3 részpont jár.¹

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és a következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél elválasztva több válaszlehetőség is szerepel (/), mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és az a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2-3 sort, a hosszú feladatoknál kb. 4-5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot!
7. Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba.

¹ Az alkalmazott jelölések az OFI történelem tantárgyi munkacsoportjának ajánlásai, kísérleti jelleggel kerültek a feladatsorba. A javítás végleges eljárását az OH tételkészítő bizottsága dolgozza ki.

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1.

Az ókori Hellász. (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Állítások	Igaz	Hamis
a) Az „A” poliszban nincs uralkodó.		X
b) A „B” poliszban Athénról lehet szó.	X	
c) Mindkét poliszban működik a népgyűlés.	X	
d) Az „A” poliszban öröklik a vének tanácsa a demokrácia felett.		X
e) A „B” poliszban öröklik a vének tanácsa a demokrácia felett.		X
f) Kleiszthenész élhetett a „B” poliszban.	X	
g) A „B” poliszban a nők nem szavazhattak.	X	
h) Mindkét poliszban tisztelték Zeuszt.	X	

2. **A középkori vallások.**

(Soronként a helyes sorszám és a betűjel 0,5 pont, a helyes országnév 0,5 pont, összesen 4 pont.)

A vallás neve	Sorszám	Betűjel	Mai ország
római katolikus	a) 4.	B	e) Pl. Spanyolország, Olaszország, Magyarország, Lengyelország
ortodox keresztény	b) 2.	A	f) Pl. Oroszország, Szerbia, Bulgária
iszlám	c) 1.	C	g) Pl. Törökország, Szaúd-Arábia, Irak, Irán
zsídó	d) 3.	D	h) Izrael

3. **Árpád-kor.** (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) I. László *vagy* Szent László
- b) Kálmán *vagy* Könyves Kálmán
- c) II. Béla *vagy* Vak Béla (*A szöveg és az ábra alapján kikövetkeztethető.*)

4. **Eszmék.** (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) D
- b) konzervativizmus *vagy* mérsékelt konzervativizmus
- c) aláhúzva: az észelvűség *vagy* észelvűség; válasz: nemzetelvűség
*Minden tartalmilag helyes válasz elfogadható.
Mindkét válasz szükséges a ponthoz, pontmegosztás nincs.
A feladat forrásának szerzője Burke (1790).*

5. **A Habsburg Birodalmon belül működő magyar állam.** (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

- a) magyar kancellária *vagy* kancellária
- b) Helytartótanács *vagy* helytartótanács
- c) országgyűlés *vagy* rendek *vagy* rendi gyűlés
- d) Erdély
- e) igazságszolgáltatás
- f) személynök
- g) megye *vagy* vármegye
- h) arisztokrácia *vagy* főnemesség
- i) megye *vagy* vármegye
- j) törvényjavaslatot (*A törvény nem elfogadható válasz.*)

6. **Demográfiai változások.** (Elemenként 0,5 pont, g)-i összesen 6 pont.)

Megállapítás	Betűjel
Az első vagy klasszikus ipari forradalom időszakára jellemző demográfiai szakasz.	a) B
A második ipari forradalom időszakára jellemző demográfiai szakasz.	b) C
Ezt a szakaszt nevezik a demográfiai robbanás időszakának.	c) B
A modern urbanizáció ebben a demográfiai szakaszban veszi kezdetét.	d) B
Magyarország jelenleg ebben a demográfiai szakaszban van.	e) D
Ezt a demográfiai szakaszt jellemezve írta Malthus a következőket: „[...] a népesség [...] megkétszereződik minden huszonöt évben, vagyis növekszik mértani arányban. [...] az élelmiszerek pedig 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 és 9 arányban fognak szaporodni.”	f) B

g) B *vagy* C (1 pont)

h) a mezőgazdasági termelés növekedése/a higiéniai viszonyok javulása/az orvostudomány fejlődése (1 pont)

Más, hasonló értelmű helyes válasz is elfogadható!

i) a születésszabályozás elterjedése/a nők munkába állása/a nők családon belüli helyzetének a megváltozása (*esetleg a szakasz egy részét értelmezve: az I. világháború hatása*) (1 pont)

Más, hasonló értelmű helyes válasz is elfogadható!

7. Az 1848-49-es szabadságharc helyszínei. (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

Betűjel a térképen	Földrajzi név	Leírás
–	a) Isaszeg	A tavaszi hadjáratban a magyar honvédsereg itt győzte le a Windischgrätz vezette osztrák főerőket 1849. április 6-án.
b) A	c) Pákozd	A magyar honvédsereg az első győzelmét aratta itt Móga János vezetésével 1848. szeptember 29-én.
d) D	e) Világos	A település határában tette le a Görgey által vezetett honvédsereg a fegyvert Rüdiger orosz tábornok előtt 1849. augusztus 13-án.

8. Az I. világháború utáni világgazdaság. (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

Megállapítás	Igaz	Hamis
a) Az USA ipari termelése az I. világháború után is növekvő tendenciát mutatott.	X	
b) Az I. világháború után a győztesek a háborús jóvátételek összegéből tudták konszolidálni a gazdaságukat.		X
c) Az I. világháború után Németország fizetési kötelezettségének ütemezését az angol Dawes elnökletével egy szakértői bizottság dolgozta ki, a terv 1924-ben lépett életbe.		X

9. A két világháború közti magyar politika. (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) A trianoni békediktátum tiltotta a hadsereg fejlesztését, *vagy* a trianoni békediktátum korlátozta a hadsereg létszámát, *esetleg* a békés revízió szándékával magyarázza a vizsgáló.

Más, hasonló értelmű helyes válasz is elfogadható!

- b) kultúrfölény
c) népiskolai törvény *vagy* 1926. évi VII. tc.
d) Bethlen István
e) királyság

10. Az Európai Unió. (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Európai Parlament
b) Bizottság *vagy* Európai Bizottság
c) Európai Unió Tanácsa

11. **1956 megítélése.** (Soranként és az e) 1 pont, összesen 5 pont.)

Állítások	A)	B)	C)
a) 1956-ot ellenforradalomnak minősíti.	X	X	
b) Az MDP ellenzékét reformkommunista csoportnak nevezi.			X
c) Az MDP ellenzékét revizionistának minősíti.	X	X	
d) A Petőfi Körben ellenforradalmárok is voltak.	X		

e)

A Kádár-korszakban 1956-ot ellenforradalomnak minősítették, ez tükröződik a forrásokban is. *vagy* Az 1980-as években a tankönyvi szöveg nem fogalmaz olyan elítélően, mint az 1970-ben kiadott, de ellenforradalomnak minősíti az eseményeket. **ÉS** A 2003-as szöveg árnyaltabb, pontosabban fogalmaz, *vagy* a 2003-as szöveg a rendszerváltás után keletkezett, ezért a megítélés változik. (1 pont)

Más, hasonló értelmű helyes válasz is elfogadható!

12. **Munkaügyi ismeretek.** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) állásbörze
- b) munkaerő-kölcsönzés
- c) munkaügyi központ
- d) fejtadás

II. SZÖVEGES FELADATOK

13. A középkori város (rövid)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a középkori céheket és a gazdaságban betöltött szerepüket mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.	0–2		
	T Utal rá, hogy a céhek az érett középkorban (a XII. századtól kezdődően), jellemzően Nyugat-Európában alakultak ki (később Közép-Európában is).	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.	0–4		
	K1 Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános és konkrét történelmi fogalmakat (pl. gazdaság, ipar/kézművesség/mesterség, város, céh stb.).	0	1	2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó beépíti a válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–6		
	F1 Rögzít egy lényeges tény a termék minőségére vonatkozóan (pl. a termékeknek egyforma/jó minőségűnek kellett lenniük, megkövetelték a jó minőségű alapanyagot, a céh ellenőrizte a minőséget, büntették a minőségi előírások megszegőit), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a minőségi előírások is korlátozták a versenyt, az előírások célja a piac védelme volt, az előírás összefüggött a mesterek magas képzettségével, a céhen kívüli termelőket kontároknak neveztek/üldözték).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
	F2 Rögzíti, hogy a céh szabályozta a munkaidőt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. emellett a munkaerő/munkaeszközök számát is korlátozta, ezzel korlátozta a céhen belüli versenyt, ezzel biztosították a mesterek megélhetését, ez nem tette lehetővé a tömegtermelést, a korlátozások összefüggtek a minőségi előírásokkal is).	Rögzítés		
0		1		
Megállapítás				
0	1	2		
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó bemutatja a középkori céheket, valamint feltárja szerepüket a gazdaságban.	0–6		
	E1 Meghatározza a céh fogalmát (pl. azonos mesterséget űzők érdekvédelmi szervezete), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. tagjai csak a műhellyel rendelkező mesterek voltak, üldözte a céhen kívülieket/kontárokat, a szakmai specializációval újabb céhek jöhettek létre, a céhek száma mutatta egy város fejlettségét/az ipar specializációját, gyakran egy utcában laktak a tagjai, városvédelmi/szociális/vallási funkciókat is elláthattak).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
0	1	2		

	E2 Rögzíti, hogy a mesterré válás hosszú tanulási folyamat volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel is biztosították a magas minőséget, a céhekben nem volt lényegi munkamegosztás, ezzel is korlátozták a mesterek számát), <i>vagy</i> leírja a folyamat alapvető lépéseit (pl. inas, legény, vándorút, mestervizsga/mesterremek).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM				10

14. A világgazdasági válság (rövid)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően azzal foglalkozik, hogy a New Deal hogyan oldotta meg a válság okozta gazdasági és társadalmi problémákat, és lényegi összefüggésekre utal. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és az ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését. T Rögzíti, hogy a világgazdasági válság az Egyesült Államokból, New Yorkból indult ki, <i>vagy</i> a New Deal az Egyesült Államokban alkalmazták, és leírja, hogy a világgazdasági válság kirobbanásának éve 1929, <i>vagy</i> a New Deal Roosevelt elnökké választása után, 1932-től alkalmazták.	0–2		
		0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–4		
	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. gazdaság, állam, ipar, mezőgazdaság, bank, piac, válságkezelés, társadalombiztosítás, tőzsde, tőzsdekrach stb.	0	1	2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	a A vizsgázó beépíti a válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–6		
		Rögzítés		
	F1 Rögzít egy lényeges tény az ábra alapján (pl. az állam megrendelőként lépett fel a gazdasági életben/az állam beavatkozik a gazdaságba), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. új munkahelyek teremtését/a piac bővülését eredményezte/alkalmazták az állammonopol kapitalizmus elveit/Keynes elméletét a túltermelési válság megfékezésére).	0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
F2 Rögzít egy lényeges tény a szöveg alapján (pl. Roosevelt a fogyasztás bővítését tűzte ki célul/cél a termelés és a fogyasztás összhangjának megvalósítása/a	Rögzítés			
	0	1		

	meglevő erőforrások és vállalatok felhasználásának biztosítása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az állam az elosztást is szabályozni kívánta/a válság megoldásának egyik fő eszköze/az állam a termelés újraszabályozásával kívánja a válságot megoldani).	Megállapítás		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai problémaközpontú gondolkodás és	A vizsgáló a világgazdasági válság megoldására irányuló állami gazdaságpolitikát mutatja be.	0–6		
	E1 Rögzíti, hogy a válság fő tényezői a túltermelés és a munkanélküliség, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az állami gazdaságpolitika e két probléma megoldására irányult elsősorban/a munkanélküliség problémáját a társadalmi igazságossággal összekötve kívánták orvosolni/a válságkezelés a gazdasági célok mellett politikai és társadalmi célokat is szolgált/a túltermelés megakadályozására a New Deal kiiktatta a piaci szereplők közötti versenyt/a program megvalósítása hosszan elhúzódott (visszaesés is bekövetkezett)/a fellendülést a világháborús konjunktúra hozta el).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E2 Rögzíti, hogy a New Deal politikai és társadalmi célokat is szolgált, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Rooseveltt az Egyesült Államok elnökeként szakított a korábbi, takarékosagra törekvő gazdaságpolitikával/később ezért alkotmányellenesnek találták a programot/az új munkahelyek teremtését és a piac bővítését az infrastruktúra fejlesztésével oldották meg, vagy a program következtében előrelépés történt a folyószabályozásban, villamos erőművek stb. építésében/a program megvalósítása során élt a modern médiák és a propaganda lehetőségeivel).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10		

15. Az Árpád-kor (hosszú)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kereszténység kialakulását, elterjedését és megszilárdulását elemzi Magyarországon. Pl. a válasz lényegre törően tárja fel, hogy a keresztény vallásnak milyen szerepe volt a középkori magyar állam létrejöttében. Az elemzés feltárja, hogy melyek azok a körülmények, okok, amelyek végül a keresztény magyar állam megszilárdulásához vezettek.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–4		
	T1 Rögzíti, hogy a kereszténység felvételére a 10. század utolsó harmadában, Géza fejedelemsége alatt került sor, I. István (1000–1038) lerakta az egyházszerkezet alapjait, a kereszténység megszilárdulása a 11. század végére (Szent László uralkodása) tehető.	0	1	2
	T2 Rögzíti az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: utal arra, hogy a kereszténység felvétele biztosította Magyarország számára a kapcsolatot a feudális Európához, vagy a Magyar Királyságban létrejöttek az egyházmegyék, a püspökségek, az esztergomi pedig érseki rangot kapott.	0	1	2
Kommunikáció, szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. állam, társadalom, király, törvény).	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. vallás, hit, egyház, egyházszerkezet, tized, püspök, érsek, egyházmegye, pogány, katolikus, keresztény, római katolikus egyház, pápa).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával és saját következtetéseivel támasztja alá. (Négy, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–12		
	F1 A Szent István korára vonatkozó források alapján rögzíti, hogy I. István államszervező tevékenységének fontos eleme volt a püspökségek kialakítása, ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a király gondoskodott ezek működési feltételeiről/I. István bevezeti a tizedet).	Rögzítés		
		0	1	
	F2 Rögzíti, hogy az uralkodó elrendelte templomok építését és felszerelését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. I. István biztosította a keresztény egyház működését/biztosította a keresztény vallás gyakorlásának feltételeit).	Megállapítás		
		Rögzítés		
		0	1	
Megállapítás				
	0	1	2	

	F3 Rögzíti I. László törvényeinek valamely fontos tartalmi elemét (pl. a már házas papokat nem kényszeríti cölibátusra, de csak az első házasságukra vonatkozóan/bünteti a pogány szokások követőit), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az investitúraharc része a folyamat/ekkor még tovább éltek a pogány szokások).	Rögzítés		
		0	1	2
	F4 Rögzíti Könyves Kálmán törvényeinek egy fontos tartalmi elemét (pl. bünteti a pogány szokások követőit/tiltja a papok nősülését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvények rendelkezései a keresztény egyház megszilárdítását szolgálják/Szent László törvényeihez képest enyhültek a büntetési tételek, amiből a pogányság visszaszorulására lehet következtetni/az egyházszervezeten belül kialakult szokást kötelezővé teszi).	Rögzítés		
		0	1	2
	A vizsgázó elemzi a kereszténység felvételének okait, következményeit, és feltárja a kereszténység megszilárdítása érdekében hozott uralkodói döntések mozgatórugóit. (Négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–12		
	E1 Rögzíti, hogy az államalapítás korában a magyarság jelentős része pogány volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a keresztény feudális monarchia megteremtésének feltétele a pogányság háttérbe szorítása/Géza és István szükségesnek tartotta a magyar nép keresztény hitre térítését/megnevez pogány személyeket).	Rögzítés		
		0	1	2
	E2 Rögzíti, hogy (Géza fejedelem és) Szent István uralkodása alatt érkeztek Magyarországra a bencés szerzetesek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bencések segítettek a pogány magyarság keresztény hitre történő megtérítését/a bencések tevékenysége szilárd támasza volt a hatalomnak/megnevez konkrét bencés központokat (pl. Pannonhalma).	Rögzítés		
		0	1	2
	E3 Rögzíti, hogy a Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején kezdődő investitúra-küzdelmek is befolyásolták az uralkodók egyházzal kapcsolatos törvényhozó tevékenységét, ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az uralkodók érvényesítették a pápai rendelkezéseket a magyar egyházszervezetben is/bevezették a cölibátust/a hitéletet szigorították/az egyházat támogató törvényeket hoztak).	Rögzítés		
		0	1	2
	E4 Rögzíti, hogy I. László és Kálmán új püspökségeket hoztak létre, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. gondot fordítottak az egyház szervezetének továbbfejlesztésére/a kereszténység megszilárdítására/támaszkodtak arra, hogy az államalapító az önálló magyar érsekségek [Esztergom és Kalocsa] létrehozásával biztosította a magyar állam függetlenségét is a Német-római Császársággal szemben).	Rögzítés		
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők)</i>				

<i>pontozásánál is.</i>	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM	36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM	18

16. Magyar külpolitika 1939–41 (hosszú)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Teleki Pál fegyveres semlegességre irányuló politikáját mutatja be Magyarországon. Pl. a válasz lényegre törően mutatja be, hogy milyen célok és érdekek határozzák meg a korszak magyar diplomáciáját, az egyre erősödő német orientáció hátterét. Az elemzés feltárja, hogy melyek azok a körülmények, amelyek végül azt eredményezték, hogy a fegyveres semlegesség politikája sikertelennek bizonyult.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–4		
	T1 Rögzíti, hogy az események a II. világháborúval egy időben (1939 után) zajlottak, vagy tisztában van a revízió állomásaiival (1940. augusztus 30.), <i>esetleg</i> utal az előzmények időpontjára (1938. november 2., 1939. március 15.).	0	1	2
	T2 Rögzíti a revízió területi vonatkozásait (pl. Felvidék, Észak-Erdély, Székelyföld, Bácska), <i>vagy</i> tisztában van Magyarország geopolitikai helyzetével, a szövetségi rendszerekkel.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja a témához tartozó általános fogalmakat (pl. világháború, diplomácia, szerződés, hadiállapot).	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. revízió, második bécsi döntés, tengelyhatalmak, antikomintern paktum, fegyveres semlegesség).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával és saját következtetéseivel támasztja alá. (Négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–12		
	F1 Rögzíti a törvény alapján, hogy pl. a területi revíziós politika sikerének feltételeit a törvényhozás is támogatta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felsorolja a honvédelemről szóló törvény azon elemeit, amelyek a fegyveres semlegesség támogatását készítették elő: általános hadkötelezettség, leventeképzés, légvédelmi kötelezettség <i>vagy</i> a törvény hatásaként növekedett a feszültség Magyarország és a szomszédai között).	Rögzítés		
		0	1	
	F2 Rögzíti a kép alapján, hogy pl. több ezer lengyel katona menekült a háború kezdetén Magyarországra, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. tovább tudtak	Megállapítás		
		0	1	2
	Rögzítés			
	0	1		

	menekülni a szövetségesekhez hazánkon keresztül/Magyarország nem vett részt Lengyelország megtámadásában/1939-ben Magyarország nem vett részt a háborúban/a fegyveres semlegesség politikája sikeres 1939-ben/a lengyel-magyar barátságnak történelmi gyökerei vannak).	Megállapítás		
		0	1	2
	F3 Rögzíti a szerződés alapján, hogy pl. Teleki Pál 1940 decemberében barátsági szerződést kötött Jugoszláviával/a Magyar Királyság békés viszony kialakítására törekedett Jugoszláviával vagy a Jugoszláv Királysággal) és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel a lépéssel akarta bizonyítani Teleki Nyugat felé a semlegességet/így próbálta fenntartani a kapcsolatot az angolszász hatalmakkal/így kívánta elkerülni a túlzott német orientációt/déli szomszédunk területileg nem volt a németek befolyása alatt ekkor/két független állam szerződésére került sor).	Rögzítés		
		0	1	2
		Megállapítás		
		0	1	2
	F4 Rögzíti az 1941-es szöveg kapcsán, hogy pl. Teleki Pál fontosnak tartotta tájékoztatni Magyarország külpolitikájának alapelveiről az angolszász hatalmakat/kinyilvánítja a fegyveres semlegesség álláspontját/Teleki hosszú távon számolt Németország vereségével, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a haderő megőrzése a háború utáni időszakra az egyik fő cél/nem akarta teljesen elkötelezni magát a német-olasz szövetség oldalán/politikusként jól mérte fel a hadban álló felek erőviszonyait, vagy Magyarország számára kedvező pozíció biztosítása volt a célja).	rögzítés		
		0	1	
		megállapítás		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó elemzi a magyar külpolitika alakulását, az erősödő németbarátság kedvezőtlen következményeit (négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–12		
	E1 Rögzíti, hogy Magyarország sikeres revíziós politikát folytatott, ezt támogatta a törvényhozás is, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvényhozás erősíti a magyar haderőt/a magyar diplomácia célja az elért eredmények megtartása mellett a további terjeszkedés volt/Teleki igyekezett kihasználni Németország kelet-európai térnyerését).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E2 Rögzíti, hogy pl. Teleki alapvetően Magyarország fegyveres semlegességét akarta biztosítani/Teleki az ország katonai erejét meg akarta őrizni a háború utáni rendezés idejére), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az ország így tudta a diplomáciai kapcsolatait fenntartani az angolszász hatalmakkal/a katonai erőre szükség volt az első világháború utáni történelmi helyzetből okulva/Magyarország tartott a szomszéd országok támadásától/a környező államok is meg akarták tartani vagy növelni akarták a területeiket).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E3 Rögzíti, hogy pl. a német sikerek hatására külpolitikánk következtében Magyarország egyre inkább a tengelyhatalmak szövetségesevé vált/Magyarországot egyszerre két irányból érte nyomás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a németbarátságra ösztönözte	Rögzítés		
	0	1		
	Megállapítás			

	a magyar diplomáciát az, hogy csak így látta biztosítva a visszacapott területek megtartását és a további revíziót/a németek követelték a Jugoszlávia elleni katonai részvételt, a csapataik átengedését, ill. az angolok hadüzenetet helyeztek kilátásba/ez az ellentét feloldhatatlan volt, ez okozta Teleki politikájának csődjét, vagy ez vezetett Teleki öngyilkosságához.	0	1	2
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18		

17. A magyar történelem népszerűmozgásai (hosszú)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó a Magyar Királyság területére irányuló bevándorlás okait és következményeit elemzi és hasonlítja össze.	0–2		
	A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és a saját ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–6		
	T1 Azonosítja az elemzendő események, jelenségek korát: a tatárjárás (1241-42), az ország török uralom alóli felszabadítása utáni időszak (pl. 1699 után vagy a 18. század), a dualizmus kora (1867–1918).	0	1	2
	T2 Rögzíti az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: a tatárjárás utáni bevándorlás (pl. Kiskunság, Szepesség, városok), a 18. századi bevándorlás (pl. Baranya, Határőrvidék, Pilis, Erdély stb.) és a 19. századi bevándorlást (pl. az örökös tartományokból német munkásság érkezik főleg Budapestre).	0	1	2
	T3 Helyesen értékeli a téma tér- és időbeli vonatkozásait.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: állam, társadalom, népesség).	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. migráció, etnikum, nemzetiség, asszimiláció, bevándorlás, betelepítés, betelepülés).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi	0	1	2

		vagy helyesírási hibát.			
Ismeretszerzés, források használata	a	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával és következtetéseivel támasztja alá. (Öt egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–15		
		F1 Rögzíti IV. Béla levele alapján az uralkodó által kezdeményezett betelepítési politika mögött meghúzódó szándékot (pl. a tatárjárás után az uralkodó kunokat telepített le az országban/az uralkodó az ország védelmével indokolja a betelepítést), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az uralkodó tartott a tatárok újbóli támadásától/a kunokat a tatár pusztítástól súlyosan érintett területeken telepítette le/növelni kívánta az ország haderejét).	Rögzítés		
			0	1	
			Megállapítás		
			0	1	2
			Rögzítés		
			0	1	
F2 Rögzíti Tessedik írása alapján, hogy a 18. században magánföldesúri kezdeményezésre is telepítettek a Magyar Királyság területére főleg német ajkú telepeseket, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a magánföldesúri kezdeményezés mellett állami kezdeményezésre is történt betelepítés/értékeli a fogadók által biztosított kedvező feltételeket a betelepülők számára/kedvezményeket kaptak a földesúrtól).	Rögzítés				
	0	1			
	Megállapítás				
	0	1	2		
	Rögzítés				
	0	1			
F3 Rögzít egy releváns megfigyelést A magyarországi németek című könyv adatai alapján a kiegyezés utáni német bevándorlásról, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kiegyezés után az örökös tartományokból és a német területekről német népesség települt az országba/az ipar fellendülése miatt megnőtt szakmunkásigényt nagyrészt ezek a német ajkú munkások elégítették ki/elősegítette az ország fejlődését).	Rögzítés				
	0	1	2		
	Megállapítás				
	0	1	2		
	Rögzítés				
	0	1			
F4 Egyéb, valamelyik forrás alapján tett helyes rögzítés és megállapítás.	Rögzítés				
	0	1			
	Megállapítás				
	0	1	2		
	Rögzítés				
	0	1			
F5 Egyéb, valamelyik forrás alapján tett helyes rögzítés és megállapítás.	Rögzítés				
	0	1			
	Megállapítás				
	0	1	2		
	Rögzítés				
	0	1			
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás		A vizsgázó feltárja, elemzi és helyesen értékeli az eseményeket alakító tényezőket. A vizsgázó elemzi és összehasonlítja a bevándorlás három hullámának eltérő történelmi körülményeit, okait, következményeit, a történelmi jelenség kapcsán felismeri a különbségeket, s képes a változások nyomán követésére. (Öt egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–15		
		E1 Rögzíti, hogy a 13. században telepedtek meg az Alföldön a kunok és a jászok, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a betelepített kunok és jászok kiváltságokat kaptak/utal arra, hogy a kunok és jászok betelepítésén kívül folytatódott a már korábban megkezdődött német betelepülés is/a fellendülő hospes-mozgalom lendületet adott a magyar gazdaság és társadalom fejlődésének).	Rögzítés		
			0	1	
			Megállapítás		
0	1	2			

	E2 Rögzíti a 13. századi bevándorlás és betelepítés valamely következményét (pl. a bevándorlásnak etnikai következményei voltak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a betelepítés és bevándorlás következtében beljebb húzódott a magyarság etnikai határa/csökkent az országon belül a magyarság létszáma).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
		E3 Rögzíti a török kiűzését követő betelepítések valamely lényegi jellemzőjét vagy mozgatórugóját (pl. gazdasági és katonai érdek is volt az ország újranevesítése), ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az extenzív gazdasági fejlődés viszonyai között szükség volt a munkaerőre/az ország hatékony védelmét szolgálta a katonai határőrvidék létrehozása/a folyamat etnikai következményeként Magyarország soknemzetiségű országgá vált).	Rögzítés	
0	1			
Megállapítás				
0	1		2	
E4 Rögzíti a dualizmus kori bevándorlás valamely jellemző vonását (pl. megfigyelhető a bevándorlás a dualizmus korában, de a népességszám növekedésének nem ez a fő forrása, hanem a természetes szaporulat/a bevándorlás célja nem a népességfogyás pótlása volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a gazdasági fellendülés/főleg a közlekedés, a nehézipar, a szaktudás-igényes ágazatok fejlődése vonta maga után a szakképzett munkaerő iránti igény megnövekedését/a második ipari forradalom korában olyan szakképzett munkaerőre volt igény, amelyet a magyar mezőgazdasági népességből nem lehetett biztosítani, ezért vált ennek fő forrásává a bevándorlás).	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
	E5 Rögzíti a bevándorlás valamely nemzetiségi viszonyokkal kapcsolatos következményét (pl. a nagyvárosokba érkező városi lakosság rövid időn belül, jelentős arányban asszimilálódott, és a magyarság arányát növelte/összehasonlítja a három bevándorlási jelenség körülményeit: a 13. és a 18. századi bevándorlás részben uralkodói, állami kezdeményezés nyomán zajlott/egy nagyarányú, külső támadás és/vagy háború miatt bekövetkezett népességveszteség pótlása, illetve védelmi célok érdekében történt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. mindhárom korszakban az ország gazdasági fellendülésével is kapcsolatba hozható a bevándorlás, mivel a bevándorlók jelentős csoportjai elősegítették mindhárom bevándorlási folyamat során a fejlett technológiák és munkakultúra elterjedését/összehasonlítja a tatárjárás és a török kiűzése utáni betelepítések céljait: a 13. században a kunokat védelmi célból telepítették le, a 18. században a betelepülő szerbeket katonai feladatokkal bízták meg/a Határőrvidék létrehozásának szintén a védelem megerősítése volt a célja).	Rögzítés		
0		1		
Megállapítás				
0		1	2	
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22		

18. A magyar országgyűlés változásai (hosszú)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó a magyar országgyűlés szervezeti felépítésére, résztvevőinek körére és az országgyűlési küzdelmek fő problémaköreire vonatkozóan elemzi az adatokat, és összehasonlítja azokat. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és saját ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–6		
	T1 Azonosítja az elemzendő események, jelenségek korát: a kora újkori és a reformkori országgyűlés rendi gyűlés volt, az utolsó rendi országgyűlés 1847-48-ban volt, az első népképviselői országgyűlés 1848 nyarán ült össze.	0	1	2
	T2 Azonosítja az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: a 16. századtól az ország három részre szakadt, és a Magyar Királyság és Erdély külön országgyűléssel rendelkezett, vagy a Magyar Királyság a Habsburg Birodalom részévé vált a 16. századtól, vagy a Királyi Magyarországon az országgyűléseket Pozsonyban (illetve Sopronban, esetenként más helyszíneken), a reformkorban a rendi országgyűléseket Pozsonyban, a népképviselői országgyűlést Pesten tartották.	0	1	2
	T3 Helyesen értékeli a téma tér- és időbeli vonatkozásait.	0	1	2
Kommunikáció, szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: állam, társadalom, uralkodó, király, kormány, politika, országgyűlés, nemes).	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. törvényhozás, rendiség, kétkamarás, népképviselő, felsőtábla, alsótábla, követ, követutasítás, leirat, felirat).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával és saját következtetéseivel támasztja alá. (Öt egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–15		
	F1 Rögzíti az 1608-as országgyűlésnek a rendekre vonatkozó határozatát (pl. megerősítették a magyar rendek kiváltságait), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az országgyűlés szerepe jelentős, fontos szerepet játszott Magyarország függetlenségének megőrzésében a Habsburg-kormányzat központosító törekvéseivel szemben/a rendi látszatönállóság része a rendi gyűlés működése).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
F2 Rögzíti a reformkori országgyűlések egy jelentős vitatémáját/működési mechanizmusát (pl. az 1832-36-os országgyűlésen az alsótábla elfogadta az önkéntes	Rögzítés			
	0	1		

	örökváltságról szóló javaslatot, amelynek törvénnyé válását az udvar megakadályozta/utal a követutasítás szerepére), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az országgyűlés vitáiban összekapcsolódott a függetlenség és a polgári átalakulás kérdése/a követutasítás a megválasztott követ számára kötelező volt/a reformkori törvényhozás során az uralkodónak [a kormánynak] lehetősége nyílt a követutasítások manipulálására).	Megállapítás		
		0	1	2
	F3 Rögzíti az utolsó rendi gyűlés egyik, a törvényhozó hatalomra vonatkozó érdemi döntését (pl. az utolsó rendi gyűlés Magyarországon megalkotta a polgári alkotmányos népképviselői országgyűlésre vonatkozó törvényt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvény hozzájárult a magyar önállóság, a birodalmon belüli függetlenség erősödéséhez/ezzel megalapozta a polgári állam létrejöttét).	Rögzítés		
		0	1	2
		Megállapítás		
		0	1	2
	F4 Egyéb, valamelyik forrás alapján tett helyes rögzítés és megállapítás.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	F5 Egyéb, valamelyik forrás alapján tett helyes rögzítés és megállapítás.	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó elemzi és összehasonlítja a magyar országgyűlés szervezeti felépítését, a résztvevőinek körét és feladatkörét. (Öt egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–15		
	E1 Rögzíti a kora újkori magyar országgyűlések szerepét a központosító törekvésekkel szemben (pl. a kora újkortól kezdődően a Habsburg Birodalom kormányzásában abszolutisztikus törekvések érvényesültek, amelyekkel szemben az országgyűlés ellensúlyt jelentett/védte a rendi kiváltságokat, a nemesi előjogokat), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az adók és a katonaállítás megszavazásáért cserébe időről időre biztosította a nemesség előjogait, a 16-17. században a protestánsok szabad vallásgyakorlását és a rendi alkotmány tiszteletben tartását/a kora újkori országgyűlés rendi országgyűlés volt, többnyire a rendi dualizmus keretei között működött).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E2 Rögzíti a kora újkori magyar országgyűlések résztvevőinek körét/a reformkori törvényhozás felépítésének valamely főbb sajátosságát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. utal a törvényhozás résztvevőire, a felső- és alsótábla tagjaira/a működésére/a törvények keletkezésének menetére: alsótábla – felsőtábla – üzenetek – szentesítés vagy a javaslat visszaküldése/a rendi gyűlés fő társadalmi bázisa a nemesség).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E3 Rögzíti a reformkori törvényhozás valamely fontos sajátosságát (pl. a törvényhozás folyamata nehézkes, helyenként manipulálható volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. hozzájárult ahhoz, hogy a reformellenzék javaslatai közül kevés tudott 1848 előtt	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		

	megvalósulni/a bocskoros nemesség vagy a vármegyei nemesség befolyásolni tudta a követutasítást).	0	1	2
		Rögzítés		
E4 Rögzíti, hogy az áprilisi törvények alapján létrejött népképviselői országgyűlést cenzusos választójog alapján (vagyon- és műveltségi cenzus) választották/megszűntek a rendi kiváltságok, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a népképviselői országgyűlés munkájának valamely fontos súlypontját vagy vitatémáját/a Habsburg-uralommal katonai összeütközésbe került Magyarország katonai védelmének megszervezése/az önálló magyar honvédsereg létrehozásának anyagi biztosítására irányuló tevékenység határozta meg/a népképviselői országgyűlés mondta ki a Habsburg-ház trónfosztását 1849. április 14-én/utal a népképviselői országgyűlés jelentőségére Magyarország függetlenségének biztosításában a Habsburg-uralommal szemben).	0		1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
E5 Összehasonlítja a három korszak országgyűléseinek, vitáinak a problémaköreit, releváns megállapítást tesz ezekkel kapcsolatban (pl. az országgyűlés feladatköréhez tartozott kezdetben a királyválasztás, amelynek jogáról az 1687-es országgyűlésen lemondtak/az országgyűlés minden korszakban törekedett az ország birodalmon belüli önállóságának biztosítására), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az országgyűlés szervezeti felépítésével, működésének sajátosságaival kapcsolatban vagy az ott tárgyalt kérdésekre vonatkozóan/a kétkamarás szerkezet kialakulásától kezdve lényegében változatlan maradt [a népképviselői országgyűlés is kétkamarás volt]/a rendi országgyűléseken az alku tárgyát képezték a nemesség kiváltságai, amelyekhez a nemesség ragaszkodott, míg a népképviselői országgyűlés a kiváltságok felszámolása nyomán jött létre).	0		1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22		